

TARTU ÜLIKOOL
FILOSOOFIATEADUSKOND
EESTI JA ÜLDKEELETEADUSE INSTITUUT
EESTI KEELE OSAKOND

Birgit Kerb

**KOOLI KODULEHT KUI KUVANDILOOME
RIIGIGÜMNAASIUMIDE KODULEHTEDE NÄITEL**

Bakalaureusetöö

Juhendaja dotsent Kersti Lepajõe

TARTU 2015

Sisukord

Sissejuhatus.....	3
1. Tekst ja selle tunnused.....	5
1.1. Tekstiliigid ehk žanrid.....	5
1.2. Hüpertekst.....	8
1.3. HTML.....	9
1.4. Koduleht kui žanr.....	9
1.5. Kodulehe disain.....	10
1.6. Intertekstuaalsus.....	12
2. Väärtuskasvatus ja -hinnangud koolides.....	14
2.1. Väärtuskasvatus.....	14
2.2. Kool ja väärtused.....	16
2.3. Väärtustest põhikooli- ja gümnaasiumiseaduses.....	16
2.4. Väärtustest riiklikus õppekavas.....	18
3. Riigigümnaasiumide kodulehtede analüüs.....	20
3.1. Kodulehtede ülesehitus.....	20
3.2. Hüüdlause.....	25
3.3. Dokumendid ning kooli visioon, missioon ja väärtushinnangud.....	26
3.3.1. Avalikud dokumendid.....	27
3.3.2. Arengukavad.....	27
3.3.3. Visioon, missioon ja põhiväärtused.....	29
3.4. Kuvandi loomine.....	33
3.4.1. Üritused.....	34
3.4.2. Huviringid.....	35
3.4.3. Valikained.....	36
3.4.4. Pildid.....	37
3.5. Õpilaste tunnustamine.....	38
Kokkuvõte.....	40
Summary.....	41
Kirjandus.....	42

Sissejuhatus

Kooli koduleht on kooli võimalus end tutvustada, võimalikult heast küljest näidata ja enda tegemisi kajastada. Kodulehte võib külastada igauks: kooli õpilane, õpetaja, koolitöötaja või täiesti võõras inimene. Peamiseks põhjuseks on info otsimine, nt teeb seda põhikoolilõpetaja, kes endale sobivat gümnaasiumit valib. Seetõttu võiks kooli kodulehel kajastuda võimalikult palju infot nii huvitavalt kui võimalik.

Töö teema valiku põhjus seisneb selles, et autorile on alati hariduse teemad huvi pakkunud ja kui kodulehtede uurimiseks tuli välja valida koolid, siis langes valik riigigümnaasiumide kasuks kahel põhjusel. Esiteks seetõttu, et Eestis on hetkel riigigümnaasiumeid viis (Nõo Reaalgümnaasium, Noarootsi Gümnaasium, Viljandi Gümnaasium, Läänemaa Ühisgümnaasium ja Jõgevamaa Gümnaasium), mis on sobiv hulk, et ülevaadet saada. Teiseks seetõttu, et tegemist on uue koolitüübiga ja seetõttu on huvitav analüüsida, millist infot riigigümnaasiumide kodulehtedel esitatakse.

Bakalaureusetöö eesmärk on anda ülevaade kodulehest kui tekstist, juhtides tähelepanu lisaks tekstilistele tunnustele ka hea kodulehe välimusele. Eesmärk on teada saada, kuidas on koolide kodulehed üles ehitatud, mida seal kajastatakse ja kuidas püütakse end potentsiaalsele uuele õpilasele nii huvitavaks teha, et õpilane valiks oma haridustee jätkamiseks just nende kooli. Samuti juhitakse tähelepanu sellele, missugused on koolide põhiväärtused ja kuidas need kajastuvad veebilehel.

Uurimuse teoorias on tekstiliikide osas kõige enam toetunud Reet Kasikule, hüpertekstide osas George P. Landow'le ja David Crystalile ning väärtuskasvatuses Tartu Ülikooli eetikakeskuse välja antud kogumikele. Koolide kodulehti pole varem uuritud, küll aga on tehtud uurimusi teiste kodulehtede kohta (nt Helen Niit ministeeriumide kodulehtede ja Ardi Kask Tartu koguduste kodulehtede kohta).

Töö koosneb sissejuhatuses, kolmest peatükist ja kokkuvõttest. Töö esimeses peatükis antakse ülevaade kodulehest kui tekstiliigist ning puudutatakse hüperteksti ja

intertekstuaalsuse teemat. Teine peatükk keskendub väärtuskasvatusele koolis ja toob välja väärtusi puudutava põhikooli- ja gümnaasiumiseaduses. Kolmas peatükk sisaldab uurimuslikku osa: koolide kodulehtede süstemaatilist kirjeldust ja analüüsi. Töö uurimismeetod on kvalitatiivne tekstianalüüs.

1. Tekst ja selle tunnused

Tekstiks nimetatakse nii suulise kui kirjaliku väljenduse üksusi, mille ülesanne on edasi anda informatsiooni. Selline definitsioon on aga väga lai ja nii on võimatu leida vormitunnuseid, mis kehtiksid kõikide tekstide jaoks. Teksti omadused sõltuvad sellest, kes, milleks ja kus keelt kasutab. Keelekasutus teadusartiklis või sõpradega suhtlemisel on väga erinev ja seetõttu peetakse tihti tekstist rääkides silmas teksti kitsamat tähendust ehk ühe inimese kirjutatud monoloogi. Tekst võib olla väga lühike, kuid ka väga pikk. Roman on kahtlemata tekst, aga tegelikult on seda ka liiklusmärk *Stop!*, hoolimata sellest, et viimane on vaid ühesõnaline väljend. Teksti eesmärk ja funktsioon mängivad teksti koostamisel suurt rolli ja seetõttu on keeles olemas palju erinevaid tekstiliike ehk žanre. (Kasik 2007: 11–12)

1.1. Tekstiliigid ehk žanrid

Terminit *žanr* hakati keeleteaduses kasutama alates 1980ndatest. Inglisekeelses kirjanduses kasutatakse nimetust *genre*, soomekeelses kirjanduses *tekstilaji*, kuid sõna algupära tuleb tegelikult ladinakeelsest sõnast *genus*, mis tähendab rühma, millel on ühiseid omadusi. (Shore, Mäntynen 2006: 13–15)

Mõiste *žanr* on kasutusel väga laialt. Kasiku (2007) järgi nimetatakse tekstiliikideks ehk žanriteks keelekasutusviise, mis sõltuvad olukorrast. Oma igapäevases elus ei räägi me tekstidest, vaid luuletustest, retseptidest, romaanidest, kodulehtedest jne. Kõik need tekstid on tegelikult erinevad žanrid. Kasik defineeribki tekstiliike kui kultuurisidusaid keelekasutusviise, mis on aja jooksul välja kujunenud ja üha uutes kontekstides korduvana kinnistavad tekstiliigitavad. (Kasik 2007: 49–50) Žanri tunneb lugeja ära just selle järgi, et ta on mingis kultuuris ja situatsioonis sellise keelekasutusega harjunud. Inimesed on õppinud vastavalt olukorrale ja kontekstile keelekasutusviisi valima ja arvavad, et tekstidel on mingis olukorras „õige“ teksti tunnused (Kasik 2008: 46). Sama

väidab ka Greg Myers (2010: 15), kes peab žanriteks teatud tüüpi tekste, millel on kindlaid jooni, kuna nende kasutajad vajavad neid tekste mingil kindlal otstarbel.

Susanna Shore ja Anne Mäntynen märgivad (2006: 9), et teksti ja tekstiliigi mõisted on üksteisega seotud. Me ei saa rääkida tekstist seda mõnda žanri paigutamata ja väga harva ütleb keegi, et ta kirjutab teksti. Kirjutatakse ikka eksamit, e-maili jne. Siiski lisavad nad, et tekstid, mida liigitatakse samasse žanrisse, võivad suurel määral varieeruda, sest žanripiirid ei ole alati väga selged. Tekstiliigid kattuvad ja segunevad, kuid on enam-vähem siiski välja kujunenud. Samuti muutuvad tekstiliigid ajas: mõned žanrid jäävad ajalukku ja uued žanrid sünnivad. (Shore, Mäntynen 2006: 11)

Kuna erinevad tekstiliigid on keelekasutuse eesmärkide poolest seotud meie tavade ja harjumustega, siis ei ole olemas mingit üldist žanrite loendit. Tekste liigitavad erinevad teadusalad ja tekstiuurijad eri viisil, kuid peamiselt eristatakse argikeelt, ilukirjanduskeelt ja tarbekeelt. Neile saab veel omakorda alaliike määrata. Näiteks tarbekeele alaliikidena võib nimetada ajakirjanduskeelt, ametikeelt ja teaduskeelt, mis aga omakorda veel alaliikidesse jagunevad. (Kasik 2007: 50)

Tarbeteksti tunnused

„Tarbeteksti eesmärk on anda lugejale või kuulajale edasi mingi asja sisu“ (Kasik 2007: 63) Autor, kes kirjutab sellist tüüpi teksti, võib end väljendada peaaegu piiramatute võimalustega. Nii võib keelt kasutada väga eripärastel viisidel, kuid tuleb siiski meele pidada, et liigne kõrvalekaldumine tavalisest keelekasutusest võib seada ohtu kirjutise sisu vastuvõtmise.

Hea tarbeteksti tunnused on Kasiku sõnul järgmised:

- kirjutaja suhtub ainesse objektiivselt;
- keelekasutus on selge, veatu ja täpne;
- tähelepanekud ja järeldused on üldistavad, kõiki asjaolusid arvesse võtvad ja faktidest ühemõtteliselt järeldatavad;
- teksti ülesehitus on loogiline;
- kirjutaja isikupära on tavaliselt vähe märgatav;
- kasutatakse kõigile ühtviisi arusaadavaid, täpse sisuga, neutraalse värvinguga sõnu ja väljendeid. (Kasik 2007: 63)

Teksti koostades ei tohi unustada, et kõige tähtsam informatsioon peaks lugejale võimalikult kergesti silma jääma. Tähtsaim paigutatakse tavaliselt teksti algusesse või lõppu ja sõnastuse järgi peab olema võimalik olulist ja vähem olulist eristada. Teksti ülesehitus olgu läbipaistev ja põhjendatud. (Kasik 2007: 65)

Teksti vormistamisel on eriti palju võimalusi arvutis trükitud tekstide puhul. Tüpoograafia, tekstikuju ja muud visuaalsed vahendid võivad teksti lugemist kas hõlpsamaks või keerulisemaks muuta. Näiteks on väiketähti lugeda parem kui SUURTÄHTI, normaalteksti on parem lugeda kui allajoonitut, *kursiivi*, **paksu kirja** või s õ r e n d u s t. Üksikud esile tõstetud sõnad muudavad teksti vastuvõtmise siiski paremaks, sest nii on oluline info rõhutatud. Ühes tekstis ei maksa kasutada kõiki võimalikke tüpograafilisi mõjutusvõtteid, kuna põhiline on säilitada rahulikkus. Kui valida, kas esitada mitu väikest pilti/skeemi või üks suur, siis viimane variant on loetavuse seisukohalt parem valik. (Kasik 2007: 14–15)

1.2. Hüpertext

Hüpertext on tekst, millega puututakse kokku arvuti vahendusel. Valdo Prausti sõnul on see „tavalise teksti edasiarendus digitaalmaailmas, nii nagu kirjutatud tekst oli ajalooliselt suulise kõne edasiarendus“ (Praust 1997: 124). Tänapäevaks on hüpertextid inimestele tavaliseks saanud, kuid kui need alles levima hakkasid, siis oli see murrang tekstide alal. George P. Landow'i (1997: 68) järgi muudavad ka kõige algelisemad hüpertexti vormid meie arusaama tekstist ja tekstuaalsusest.

Alo Linntam (2001: 38) seletab, et hüpertext sisaldab interaktiivseid kohti ehk hüperlinke ehk siirdumisi (nt tekstilõike või pilte) teistele veebilehtedele ja nii on hüpertext süsteem, kus hiireklõpsuga toimub automaatne üleminek teise dokumenti, sealt veel omakorda edasi jne. Landow'i (1994: 6) järgi on linkimine hüpertexti olulisim osa ja see on peamine fakt, mis vastandab hüpertexti igasugusele printitud tekstiversioonile. David Crystal väidab (2001: 202), et on siiski olemas hüpertexti ja tavalise kirjutatud teksti teatav sarnasus, sest ka kirjutatud tekstis saab lugeja allmärkuste abil mõnikord ühest kohast teise liikuda.

Landow'i (1997: 38-39) sõnul on hüpertextide peamine tunnus see, et selle lugemist saab alustada ükskõik kust ja jätkata kust iganes. Sama väidab ka Jakob Nielsen, kelle sõnul otsustab lugeja ise, mis tema tähelepanu keskmes on ja mis järjekorras ta teksti loeb (Nielsen 1995: 1-2). Võimalus lihtsalt ühest kohast teise liikuda on küll mugav, kuid ka sellega võib liiale minna. Crystal (2001) arvab, et virtuaalses maailmas võib ükskõik millise teksti teha lingiks ja seetõttu on suur risk, et leheküljel on liiga palju linke. Nii nagu võib tavalisesse teksti panna liiga palju allmärkusi, võib liiale minna ka linkidega. Mingit reeglit või algoritmi aga selle kohta olemas ei ole ja linkide hulk on lehekülje disaineri otsustada. (Crystal 2001: 203)

Mõnikord nimetatakse hüperteksti ka hüpermeediaks, et rõhutada seda, et lingid ei tähenda alati teksti, vaid ka pilte, videoid ja muid võimalusi internetis liiklemiseks (Nielsen 1995: 5–6).

1.3. HTML

Greg Myers'i järgi on HTML ehk *HyperText Mark-up Language* koodide kombinatsioon, mis võimaldab veebilehtedelt teksti lugeda erinevates arvutites ja brauserites samamoodi ning mis võimaldab teksti sisse kinnitada linke teistele tekstidele (Myers 2010: 166). HTML-i kasutatakse igapäevaselt ja see ei nõua erilise tarkvara paigaldamist, selle lugemiseks on tavakasutajal vaja ainult veebibrauserit (nt Google Chrome, Mozilla Firefox vms). HTML on kõikide internetilehekülgede alus. (Myers 2010: 19–20)

HTML-dokumendid on Michael B. Karbo (2004) sõnul kindlat liiki tekstifailid, mis moodustavad iga veebilehe põhiosa. HTML-dokumenti võib kirjeldada kaht eri moodi: üks asi on see, mida näeb HTML-dokumendi koostaja, teine aga see, mida näeb selle vaataja Internetis. HTML-dokumendi koostamiseks ja vaatamiseks kasutatakse erinevaid programme. Veebileht (HTML-dokument) moodustatakse kohalikult, st selle moodustaja oma arvutis. Teistele saab see nähtavaks alles siis, kui see veebiserverile üles laadida. (Karbo 2004: 2-3)

1.4. Koduleht kui žanr

Tänapäeval ei ole inimestele üllatus, mis asi on koduleht, sest arvuti ja Internetiga puututakse kokku peaaegu iga päev. Linntam (2001: 5) kirjutab, et veebileht ehk kodulehekülg ehk koduleht on internetiserveri kettal asuv HTML-dokument. „Tavaliselt kutsutakse koduleheks HTML-dokumente, mis on „kokku õmmeldud“ mitut tüüpi andmetest“ (Karbo 2004: 3).

Mark Boardman (2005: 1) arvab, et kui läheneda veebilehele kui tekstile, siis võib öelda, et see on kindlat liiki elektrooniline tekst, mis on tehnoloogiliselt ja kultuuriliselt seotud kirjaliku suhtlusega, kuid mingil määral ka suulise suhtluse ja muude elektroonilise teksti vormidega. Konkreetseid tunnuseid kodulehe kui teksti kohta aga pole. Ka Crystal (2001: 206) väidab, et kodulehe keelekasutus ei ole kindla kontrolli all ning sellel pole piire, sest iga inimene otsustab ise, mida ja kuidas ta lehele kirjutab.

Kindel on aga see, et koduleht on üks tarbetekstide liik. Tarbetekstis kasutatakse materjali esitamiseks erinevaid teksti loogilisust ja terviklikkust loovaid info järjestamise viise. Kodulehe puhul on neist silmapaistvamad teksti ajaline ehk kronoloogiline järjestatus ja temaatiline liigendus. Et tekst oleks loetav, peab liigendus olema järjekindel ja loogiline. (Kasik 2007: 65-66)

Kodulehe struktuur peab küll olema lihtsasti jälgitav, aga Jesse James Garrett lisab (2003: 103), et isegi kui struktuur on perfektselt selge, ei leia külastaja vajalikku infot, kui kodulehe keel pole arusaadav. John Heartfieldi järgi peavad erinevad kohad, kuhu klõpsata, olema selgelt pealkirjastatud ja näitama, kuhu sinna klõpsates minna saab. Samuti ei tohi külastajat liigse informatsiooni alla matta. (Heartfield 2004: 46-47)

1.5. Kodulehe disain

Koduleht kujundab organisatsioonist esmamulje. Erti Luige (2008: 39) järgi peab efektiivne koduleht olema tasakaalus ja kuna veebileht esindab ettevõtet Internetis, siis peab veebileht toetama ettevõtte põhitegevust. Kuigi kodulehe sisu ja sealt saadav informatsioon on alati kõige olulisem, selgitab Luik, et ka graafiline pool on külastajatega suhtlemiseks oluline. Külastaja tahab kodulehel viibimisest saada head elamust ja näha enam kui informatsiooni valgelt taustal.

Peamised näpunäited, millele tuleks kodulehte tehes mõelda, on Luige (2008: 40) järgi järgmised:

- 1. graafika.** Pildid ei tohiks olla liiga mahukad, kuna need mõjutavad lehekülje laadimist. Vilkuvad ja sädelevad graafikaelemendid ei ole soovituslikud;
- 2. kirjastiil.** Kasutada tuleks standardseid kirjastiile. Loetavuse seisukohalt soovitatakse vähemalt 90% kontrasti taustaga;
- 3. kujunduselemendid ja värvid.** Need aitavad luua mõnusat atmosfääri (nt naeratavad inimesed kodulehel loovad hea mulje). Värvid peavad sobima silmale, olema läbi mõeldud ja toetama brändi. Iga värv mõjutab lugejat. Üks värvitoon peaks teiste üle domineerima;
- 4. mõõdukus.** Kõike peab olema mõõdukalt: pildid ja informatsioon peaksid olema tasakaalus. Leheküljel võiks olla ka natuke vaba ruumi, et mitte jätta liiga segast muljet.

Igat toodet disainides tuleb silmas pidada kasutajasõbralikkust. Tootearenduse käigus pööratakse alati suurt tähelepanu sellele, mida toode teeb või milleks ta vajalik on, aga tegelikult võib hoopis kasutajasõbralikkusele mõtlemine määrata selle, kas toodet saadab edu või ebaedu. Kuigi kasutajasõbralikkus on oluline iga toote puhul, siis eriti oluline on see kõiges, mis seondub internetiga. (Garrett 2003: 10–11) Kodulehte disainides on see aspekt oluline, kuna külastaja tuleb lehele ideega leida mingile küsimusele vastus. Sellisel hetkel ei mõju liigne ajakulu kodulehe mainele hästi.

Kui pidada silmas just koolide kodulehti, siis on selge, et need pole tehtud ärilistel kaalutlustel – kodulehe kaudu ei saa midagi osta. Kõik, mida kooli koduleht pakub, on informatsioon, ja nii võib tunduda, et kooli käes on monopol: kui inimesed seda infot

vajavad, siis tulevad nad sellele kodulehele nagunii, hoolimata sellest, kui hästi või halvasti see disainitud on. Kooli kodulehe peamine ülesanne on anda infot edasi nii efektiivselt kui võimalik. Lihtsalt teksti üles kirjutamine pole piisav. Seda peab esitlema nii, et leheküllastajal oleks lihtne infot leida ja mõista. (Garrett 2003: 13–14) Üks viis millelegi tähelepanu juhtida on kasutada kontrasti. Disain ilma kontrastideta tundub hall, isikupäratu ja nii ei jää koduleheküllastaja pilk millelegi konkreetsele pidama. Kontrasti saab tekitada erineva tekstivärviga, mängides kirjastiili paksusega jne. (Garrett 2003: 146–147)

Kodulehte disainides tuleb mõelda kõigele, ka näiteks sellele, et disainer võib luua ja kokku panna mitu väikest hästi disainitud objekti, mis ka tänu kontrastile silma jäävad, aga kui need omavahel head süsteemi ei moodusta, siis ei toimi need ikka nii nagu plaanitud (Garrett 2003: 150).

1.6. Intertekstuaalsus

Graham Alleni (2011: 5–6) järgi tähendab intertekstuaalsus põhimõtet nagu oleks iga olemasolev tekst n-ö dialoog mõne teise, juba olemas oleva tekstiga. Selline seotus aina jätkub ja iga tekst võib inspireerida uute tekstide tekkimist. Intertekstuaalsus pole siiski mingi salakood, millest saab aru vaid selle ala asjatundja, vaid see on selgelt markeritud ja tajutav. Interneti ja kodulehtedega seonduvas võib intertekstuaalsust märgata tihti nt lingiga konkreetsele allikale, kust rohkem infot saada (Myers 2010: 8).

See, et tekstid viitavad millelegi muule või on kuidagi seotud teiste tekstidega, on väga loomulik. Akadeemiliste tekstide puhul on seda märgata eriti lihtne, kuna viited teistele autoritele on selgelt välja toodud. Autor võib oma tekstis teisi tsiteerida, refereerida ja viidata neile igal võimalikul moel. Selline seotus on loomulik ka Internetitekstidele. Landow'i (1997: 35) sõnul on hüpertekst täiesti intertekstuaalne süsteem, mis suudab rõhutada intertekstuaalsust nii, nagu paberkandjal raamat iial ei suuda. Ta kirjutab, et

hüperlinkide süsteemis, nt kodulehel saavad kõikvõimalikud lingid võrdseks. See tähendab, et igasugused intertekstuaalsed ühendused tekstiosade vahel muudavad teksti nii lähedaseks, et nõrgestavad piire või lausa kaotavad need esialgse teksti järjekorra vahel. (Landow 1997: 80)

Myers (2010: 29) avaldab arvamust, et tegusõna „surfama“, mida kasutatakse interneti kasutamise jaoks, on väga hea verb, kuna see kirjeldab internetis liikumist väga tõetruult. Tavaliselt internetis tekste lugedes me ei sukeldu mingisse väga kindlasse teksti, vaid pigem laseme end hüpertekstide lõpmatus meres kanda ja satume nii ühest kohast teise – just nagu surfamine käib.

Hüperteksti abil on väga lihtne Internetilehekülj intertekstuaalseks muuta, aga tekib küsimus, kas ühest kohast teise liikudes lugeja tähelepanu liialt ei hajugu. Landow'i (1997: 36) sõnul on tehtud katseid, mis on tõestanud, et liigne ühest kohast teise klõpsimine võib küll tähelepanu hajutada, kuid see ei juhtu alati ja ilmtingimata.

2. Väärtuskasvatus ja -hinnangud koolides

Väärtuste esitamine kuulub hariduse andmise juurde. Pole võimalik õppida 12 aastat koolis, ilma väärtuskasvatusega kordagi kokku puutumata, sest põhiväärtuseid omandavad õpilased ka seda endale teadvustamata. Väärtusi õpetatakse ka läbi suhtumise, hindamisviiside ja kas või interjööri järgi. Väärtuseid on mainitud isegi riiklikus õppekavas ja ka koolide kodulehtedelt võib leida vihjeid erinevate väärtushinnangute kohta.

2.1. Väärtuskasvatus

Väärtuskasvatuse ülesanne on aidata õpilasel kujuneda väärtuseliselt paindlikuks isikuks, säilitades samal ajal oma sügavamat loomust. See eeldab väärtusküsimustega suhestumist, mõtestatud kõlbelisi valikuid ja oma väärtushoiakute teadlikku kujundamist. Väärtuskasvatuse alguses saab õpilane teadlikuks oma väärtustest ja võrdleb enda väärtusi teiste omadega. Seejärel mõtleb ta järele, miks ta üldse neid asju väärtustab ja mida see endaga kaasa toob. Selline reflekteerimine toimub hästi kirjandusteoste lugemisel, sest nende kaudu saab end erinevatesse olukordadesse kujutleda. Kõike seda silmas pidades võib öelda, et väärtuskasvatus on protsess, mille sihiks peaks olema õppida enda ja teiste väärtusi märkama, õppida arutlema, luua tingimused väärtuste praktiseerimiseks ja peegeldada toimijale tema nõrku ja tugevaid külgi. (Põder jt 2009: 11–12)

Väärtuskasvatusele lähenetakse eri maailma paigus erinevalt. Euroopas on programmiline väärtuskasvatus seotud enamasti eraldi õppeainega (religiooniõpetus, eetika vms), aga anglo-ameerika haridusruumis arvatakse, et väärtuskasvatus toimub koolis eelkõige varjatud õppekava kaudu. Nende jaoks on tähtis see, kuidas kooli jaoks olulised väärtused väljenduvad igapäevases koolielus, millised on õpilaste väärtushoiakud ja eeskujud, kuidas õpilastesse suhtutakse. Eesti hariduselus ei pöörata praegu sellisele koolikultuurile piisavalt palju tähelepanu. (Põder jt 2009: 8) Väärtuskasvatus toimub aga kogu aeg, tahame seda või

mitte ja ideaalsel juhul võiksid õpetajad ja koolijuhid välja arendada kogu kooli hõlmava väärtuskasvatuse.

Väärtuste edastamine tänapäevases pluralistlikus ühiskonnas ei ole adekvaatne. Graham Haydon (2006: 167–168) arvab, et üleüldist väärtuskasvatust kui sellist ei saa eksisteerida, sest sellisel juhul seisneks väärtuskasvatus kõigi ühiskonnas esinevate väärtuste edastamises. See omakorda aga tähendaks, et edastatakse ka vastukäivaid väärtusi, mistõttu tuleks tunnistada, et kõikide ühiskonnas olevate väärtuste seast tuleb valida, milliseid neist edastada.

Margit Sutropi (2009: 58–59) järgi eristub väärtuskasvatuse kaasaegses teoreetilises diskussioonis kolm lähenemist:

- 1. iseloomukasvatus**, mis seab esiplaanile isiksuse tervikliku arengu, tunnustamise ja positiivse kogemuse saamise heast käitumisest;
- 2. ratsionaalne väärtuskasvatus**, mis peab oluliseks universaalsete moraaliprintsiipide omandamist ja oma kohustuste mõistmist ning reeglite järgi toimimist;
- 3. holistlik lähenemine eetilisele kasvatusesele**, mis lõimib reflekteeriva arutlusvõime arendamise ja iseloomukasvatuse.

Aastal 2008 läbi viidud uuring kinnitab, et õpetajad peavad kooli rolli õpilaste väärtuste kujundamisel väga oluliseks. Peamiseks takistuseks peetakse seda, et ühiskonnas valitsevad väärtushinnangud ei sobi alati kokku sellega, mida koolis oluliseks peetakse ning puuduvad kokkulepped väärtuste osas nii ühiskonnas kui ka perede ja kooli vahel. (Lilles, Valk 2009: 456)

2.2. Kool ja väärtused

Väärtused muutuvad ajas ja üheks muudatuse põhjustajaks võib olla kool. Kaur Parve (2009) väidab: „Kool on pere kõrval esimene organisatsioon, mille toimimist inimene analüüsib ning millest saadud kogemus määrab inimese hoiakuid ka aastaid pärast kooli lõpetamist. Kui kooli korraldamisel lähtutakse järjekindlalt arusaadavatest ja üldtunnustatud printsiipidest, kanduvad need printsiibid paarikümneaastase nihkega mujale ühiskonda.“ Sellised üldtunnustatud printsiibid ongi kooli alusväärtused.

Schihalejev ja Pevkur (2010: 178) arvavad, et alusväärtuste sõnastamine ja väärtuste käsitlemine koolis läbiva teemana rõhutab, et see pole lihtsalt lisakohustus koolile, vaid eesmärk, mis sisaldub kõiges koolis toimivas. Õpetaja ei õpeta mitte ainesisu ja väärtusi, vaid ainesisus sisalduvaid väärtusi. Väärtused ning teadmised ja oskused ei võistle omavahel, vaid väärtused on teadmiste saamisega kaasnev eesmärk. Eluterve õpikeskkond väärtustab vastutust ning vastastikust austust, sisaldab püüdlikkust ja eneseusku.

2.3. Väärtustest põhikooli- ja gümnaasiumiseaduses

Põhikooli- ja gümnaasiumiseaduses on välja toodud nii üldhariduskoolide alusväärtused kui ka gümnaasiumi ülesanded, mis kannavad endas vihjeid väärtustele. Seaduses sätestatakse järgmist: (PGS § 3 ja § 5)

§ 3. Üldhariduskooli alusväärtused

- (1) „Üldhariduskoolis toetatakse õpilase vaimset, füüsilist, kõlbelist, sotsiaalset ja emotsionaalset arengut. Luuakse tingimused õpilase võimete tasakaalustatud arenguks ja eneseteostuseks ning teaduspõhise maailmapildi kujunemiseks.“

- (2) „Peetakse oluliseks väärtusi, mis tulenevad Eesti Vabariigi põhiseaduses, ÜRO inimõiguste ülddeklaratsioonis, lapse õiguste konventsioonis ning Euroopa Liidu alusdokumentides nimetatud eetilistest põhimõtetest.“
- (3) „Uue põlvkonna sotsialiseerimine rajaneb eesti kultuuri traditsioonide, Euroopa ühiseväärtuste ning maailma kultuuri ja teaduse põhisaavutuste omaksvõtul. Üldhariduse omandanud inimesed suudavad ühiskonnaga integreeruda ning aitavad kaasa Eesti ühiskonna jätkusuutlikule sotsiaalsele, kultuurilisele, majanduslikule ja ökoloogilisele arengule.“

§ 5. Gümnaasiumi ülesanne

- (1) “Gümnaasiumil on nii hariv kui ka kasvatav ülesanne. Gümnaasiumi ülesanne on noore ettevalmistamine toimima loova, mitmekülgse, sotsiaalselt küpse, usaldusväärse ning oma eesmärgi teadvustava ja saavutada oskava isiksusena erinevates eluvaldkondades: partnerina isiklikus elus, kultuuri kandja ja edendajana, tööturul erinevates ametites ja rollides ning ühiskonna ja looduskeskkonna jätkusuutlikkuse eest vastutava kodanikuna.”
- (2) “Gümnaasiumis on õpetuse ja kasvatuse põhitaotlus, et õpilased leiaksid endale huvi- ja võimetekohase tegevusvaldkonna, millega siduda oma edasine haridustee. Gümnaasiumi ülesanne on luua tingimused, et õpilased omandaksid teadmised, oskused ja väärtushoiakud, mis võimaldavad jätkata tõrgeteta õpiteed kõrgkoolis või gümnaasiumijärgses kutseõppes.”

Seadusest tuleb esile, et kool peaks toetama õpilase arengut ühiskonnas kaasa mõtleva ja kaasa lööva inimesena. Selleks, et ühiskond toimiks edukalt, peaks selle liikmed jagama ühiseid väärtusi nii Eestis kui Euroopas. Gümnaasiumi lõpetanud õpilane peaks suutma ühiskonnaga integreeruda ja tulevikus oma õpiteed endale sobival viisil jätkata.

2.4. Väärtustest riiklikus õppekavas

Väärtuskasvatuse põhipunktid on kirja pandud ka põhikooli ja gümnaasiumi riiklikus õppekavas (RÕK §3).

§3. Riikliku õppekava lähtealus

- (3) „Eesti kool seisab eesti rahvuse ja kultuuri säilimise ja arengu eest, toetab Eestis elavate rahvusvähemuste kultuurilist identiteeti, Eestis elavate rahvaste vastastikust mõistmist ja koostööd ning arvestab Eesti suundumust integreeruda Euroopas.“
- (4) „Riikliku õppekava õppe- ja kasvatuseesmärkide määratlemisel on peetud silmas järgmist:
  - 1) inimese areng selle terviklikkuses on kooli kõrgeim siht ja väärtus;
  - 2) muutuvus maailmas erinevate maailmakäsitustega kokku puutudes määratleb inimene end, võtab endale vastutuse oma elukäigu kujundamise eest;
  - 3) kõige tähtsam on õppida õppima, sest kiiresti teisenevas maailmas vananevad teadmised kiiresti;
  - 4) soov areneda ja õppida, võime analüüsida omaenese ja teiste kogemusi, koostööoskused, käitumiskultuur ning eetilised loovad eeldused elus toimetulekuks ning muutuvus maailmas orienteerumiseks;
  - 5) elukestev õpe võimaldab üksikisikul ja ühiskonnal väärikalt toime tulla kiiretest ja vastuolulistest arengutest tulenevate väljakutsetega;

6) üldhariduslik õpe toetab kodanikuühiskonna arengut.“

Riiklikus õppekavas tuleb esile, et gümnaasiumis peaks olulisim olema inimese terviklik areng. See tähendab, et gümnaasiumi lõpetanu peaks mõistma, kes ta on, mida ta teha tahab ja kuidas enda eesmärke saavutada. Tähtsustatakse ka õpilase arengut Eesti kodanikuna, et pikemas perspektiivis kasvatada meeldivat ja humaanset kodanikuühiskonda.

3. Riigigümnaasiumide kodulehtede analüüs

Tänapäeval on Internet peamine koht, kust informatsiooni otsitakse. Eurostati tehtud uuringu järgi kasutas 2012. aastal Interneti 79% Eesti 16–74-aastastest elanikest (ES 2012). Nüüd, kolm aastat hiljem on see arv tõenäoliselt veelgi suurem ja seetõttu tuleb oma kodulehele Internetis mõelda peaaegu iga eluvaldkonna esindajatel. Nende seas ka koolidel, sest kodulehti külastavad õpilased, kes selles koolis juba õpivad, kuid ka need, kes alles otsustavad, millisesse gümnaasiumisse pärast põhikooli lõpetamist minna. Nii on just koduleht võimalus enda koolist potentsiaalsele õpilasele võimalikult hea mulje jätta.

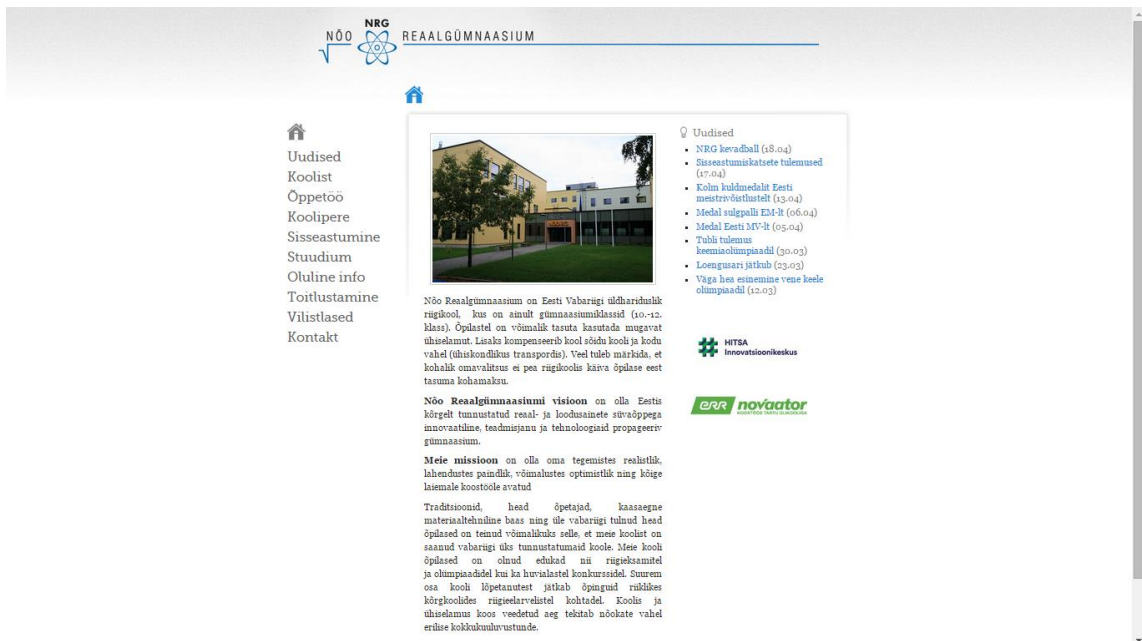
Käesoleva töö kolmas peatükk käsitleb Eesti riigigümnaasiumide kodulehti. Haridus- ja Teadusministeeriumi järgi on riigigümnaasium ainult gümnaasiumiharidust andev kool (10.–12. klass), mis kuulub riigile ja mis luuakse koostöös omavalitsusega. Riigigümnaasiumid on loodud eelkõige kahel põhjusel: kasvanud on nõudmised gümnaasiumihariduse kvaliteedile ja mitmekesisusele ning lahendust vajavad demograafilise muutuse tekitatud väljakutsed. (HM)

Riigigümnaasiumide arv on viimastel aastatel kasvanud ja on teada, et kasvab ka edaspidi. Praegu on Eestis riigigümnaasiumeid viis: Nõo Realgümnaasium (NRG), Noarootsi Gümnaasium (NG), Viljandi Gümnaasium (VG), Läänemaa Ühisgümnaasium (LÜG) ja Jõgevamaa Gümnaasium (JG).

3.1. Kodulehtede ülesehitus

Nõo realgümnaasiumi kodulehe esileht on selge ja arusaadav (vt pilt 1). Lehe ülaosas on kooli nimi ja logo. Vasakus ääres on suuremate teemagruppide nimetused ja neile liikudes avanevad valitud teema alaartiklid (nt Koolist → Ajalugu/Ühiselamu/Dokumendid jne). Lehe keskosas on kooli pilt ja selle all kooli

tutvustus. Paremal küljel on välja toodud lingid uudistele ja nende all kaks reklaami. Lehe allosas on kooli nimi, logo ja kontaktandmed. Kodulehel on lihtne liikuda ja vajaliku info leiab kergesti üles. Disainis pole kasutatud liiga palju värve.

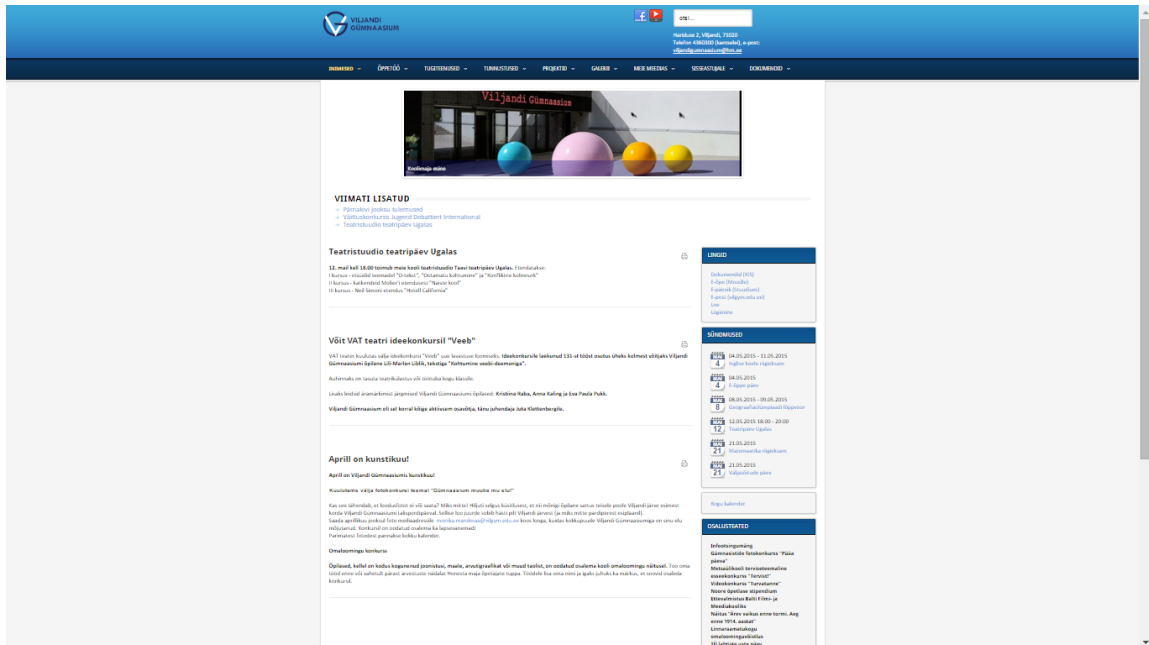
Pilt 1. Nõo Realgümnaasiumi kodulehe esileht

Noarootsi gümnaasiumi kodulehe avaleht on tunduvalt kirjum, sest infot on korraka palju (vt pilt 2). Lisaks kõigele sellele, mida on näha NRG kodulehe esilehel, võib NG pealehelt leida veel otsingukasti; lingid, et kodulehte sotsiaalvõrgustikes jagada; sündmustekalendri; lingid kooli kanalitele Facebookis ja Youtube'is; viite kooli omavalitsuse lehele; lingi e-päeviku ja tunniplani leidmiseks; viite kooli ajaloole ja selgitusele, kuidas kooli asukoht leida. Lisaks kõigele sellele on lehe keskosas välja toodud põhjused, miks valida õppimiseks just NG. Kogu seda infovoolu saadab üldine kodulehe taust, mis pole täiesti ühevärviline, ja kirjud pildid, mis kohati lausa automaatselt vahetuvad.

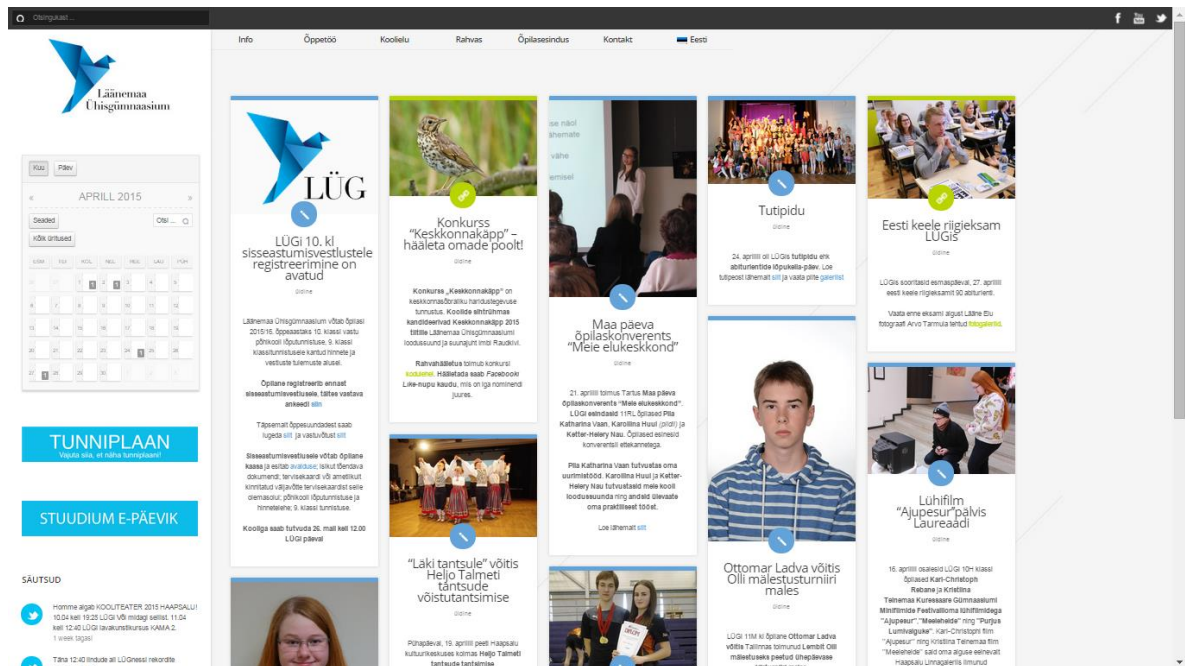
Pilt 2. Noarootsi Gümnaasiumi kodulehe esileht

Viljandi gümnaasiumi esileht on lihtsasti hoomatav (vt pilt 3). Lehe ülasaosas on suuremad teemagrupid, millele liikudes avanevad alaartiklid (nt Inimesed → Töötajad/Õpilasesindus/Hoolekogu jne). Lehe keskosas on automaatselt vahetuvate piltide galerii. Välja on toodud lingid viimati lisatud uudistele ja teadetele. Esilehte alla kerides tulevad nähtavale sündmustekalender, teated konkurssidel osalemiseks, reklaamlingid, kodulehe arhiiv aastate kaupa ja muidugi kooli kontaktandmed. Märkimist väärib ka see, et VG kodulehe avalehe keelt saab muuta. Valikus on palju keeli ja soovi korral võib lehte uurida kas või hiina keeles. VG kodulehel on ka mobiiliversioon, mis teeb lehe uurimise ka muudes seadmetes peale arvuti mugavamaks.

Pilt 3. Viljandi Gümnaasiumi kodulehe esileht

Läänemaa ühiskümnaasiumi kodulehe avaleht on küll kirju, kuid lehe ülaosas asuv riba on teemade kaupa selgesti jagatud ja tänu alaartiklitele on kodulehekülastajal lihtne end huvitav teema üles leida (vt pilt 4). Avalehe muudab kirjuks see, et põhiline osa sellest viitab erinevatele uudistele, üritustele, konkurssidele jne ja kõigi nendega kaasneb üldjuhul ka mingi pilt. Nagu Noarootsi gümnaasiumil on ka Läänemaa ühiskümnaasiumi kodulehel otsingukast ja lisaks populaarsed lingid sotsiaalmeediale (Facebook, Youtube, Twitter). Avalehe vasakus ääres on ürituste kalender, lingid tunniplaani ja stuudiumi juurde, näha on viimased kooli säutsud Twitteris ning lõpuks on all vasakus ääres võimalus kodulehele oma kasutajanime ja parooliga ka sisse logida. Sisselogimise asukoht tekitab pisut hämmingut, kuna see on avalehel kohas, mida on kõige raskem märgata, ja tihe kodulehekülastaja tahaks kindlasti, et selle leidmiseks nii palju lehte alla kerima ei peaks. Nii nagu VG kodulehte, saab ka LÜGi veebilehte uurida mobiilisõbraliku versiooni abil.

Pilt 4. Läänemaa Ühigümnaasiumi kodulehe esileht

Jõgevamaa gümnaasiumi kodulehe avalehel on palju infot ja kodulehe üldiseks taustaks on pilt (see vaheldub: kord on taustaks koolimaja, siis mõni looduspilt vms) (vt pilt 5). Seetõttu võiks arvata, et kodulehel liikumine nõuab rohkem tähelepanelikkust. Tegelikult see aga nii ei ole, sest mingil moel on kogu info, kõik alateemad ja lingid paigutatud nii hästi, et õige koha leidmine käib kiiresti. Avalehel on olemas peaaegu kõik, mis teistelgi riigigümnaasiumidel. Nt on võimalus kodulehele sisse logida oma kasutajaga, kasutada otsingut, olemas on viited sündmustekalendri ja studiumile. Lehe keskosas on uudised ja teated, allpool link kooli Facebooki lehele ja erinevate konkursside kirjeldustele. Erinevalt teistest koolidest on JG kodulehe avalehel välja toodud ka kooli hüüdlause. Kodulehte saab mugavalt sirvida ka selleks sobiva mobiiliversiooni abil.

Pilt 5. Jõgevamaa Gümnaasiumi kodulehe esileht

3.2. Hüüdlause

Hüüdlause ehk *slogan* on standardne väide või märksõna, mida kasutatakse oma toote reklaamimisel, et väljendada teenusepakkuja põhimõtteid, mis seostuvad tarbija ootuste, põhiväärtuste ja vajadustega (Bachmann 2009: 175). Kooli hüüdlause võiks esile tuua selle kooli parimad omadused, peegeldada põhiväärtusi ja samas kooli vastu ka huvi tekitada.

NRG hüüdlause on kirjas kooli tutvustava info juures. Selleks on „*Nõo Reaalgümnaasium – reaalse edu alus*“. On näha, et kool tunneb reaalainete süvaõppe üle uhkust ja annab justkui valimislubaduse, et neid valides töötab õpilase ülejäänud elu tulla väga edukas. Hüüdlause vihjab sellele, et edukus on selles koolis väärtus.

Jõgevamaa gümnaasiumi hüüdlause on ladinakeelne „*Potentia iuventutis, sapientia centuries – pro futuro*“. Kui püüda seda tõlkida, siis ilmselt on tahetud öelda „Noorte jõud, sajandite tarkus – tuleviku tarbeks“, kuid lause koostamine ei ole päris õigesti läinud. Kõigepealt on sõnas „*sapientia*“ tehtud käändeviga ja eelviimase tähena on vahelt kadunud „*i*“. Hoopis problemaatilisem on aga järgmine sõna, mida ladina keeles lihtsalt pole, vaid mis on võetud inglise keelest. Ladina keeles on olemas sõnad „*centuria*“ ja „*centurio*“, mis on militaarterminid, kuid „sajand“ on hoopis „*saeculum*“. Kui need vead ära parandada, siis peaks Jõgevamaa gümnaasiumi hüüdlause olema hoopis: „*Potentia iuventutis, sapientia saeculorum – pro futuro*“.

Noarootsi gümnaasiumil, Viljandi gümnaasiumil ja Läänemaa ühisgümnaasiumil hüüdlauseid pole.

3.3. Dokumendid ning kooli visioon, missioon ja väärtushinnangud

Kooli dokumentide avalikustamine on sätestatud põhikooli- ja gümnaasiumiseaduses ja sellega on koolil kohustus teatavad dokumendid kõikidele inimestele kättesaadavaks teha. (PGS § 69)

§ 69. Kooli dokumentide avalikustamine

- (1) “Kool avalikustab kooli õppekava, põhimääruse, arengukava, kodukorra ja õpilaskodu kodukorra oma veebilehel ja loob koolis võimalused nendega tutvumiseks paberil.”

Enamiku riigigümnaasiumide kodulehtedel on kõik kohustuslikud dokumendid avalikustatud. Eranditeks on Viljandi Gümnaasium ja Läänemaa Ühisgümnaasium, kelle kodulehelt puuduvad arengukavad.

3.3.1. Avalikud dokumendid

Nõo reaalgümnaasiumi kodulehel on üleval 15 dokumenti. Nende seas on põhimäärus, kodukord, erinevad hindamisjuhendid ja puudumiste arvestamise kord.

Noarootsi gümnaasiumil on samuti mitmed dokumendid avalikus, kokku on neid 11. Muu hulgas on üleval põhimäärus, õpilaste kooli vastuvõtmise kord ja avaldus, kodukord ning hindamise kord.

Viljandi gümnaasiumi kodulehel on 8 dokumenti. Avalikud dokumendid on nt kooli põhimäärus, kodukord, vastuvõtueeskiri ja erinevate kulude hüvitamise korrad. Samuti on kättesaadav kooli õppekava kavand.

Läänemaa ühisgümnaasiumil on avalikke dokumente kokku 10. Välja on toodud nt kooli õppekava, põhimäärus, õpilaste tunnustamise ja sõidu hüvitamise kord, palgajuhend ning ohutusjuhend keemialaboris töötamiseks.

Jõgevamaa gümnaasiumi kodulehel on saadaval 8 dokumenti ning lisaks blanketid koolist puudumiseks ja kooliväliste õpingute arvestamiseks kooli õppekava osana. Dokumentidest on üleval nt õppekava, hindamise korraldus, kodukord ja majutuskulude hüvitamise eeskiri.

3.3.2. Arengukavad

Arengukava koostamine ja selle avalikustamine on sätestatud põhikooli- ja gümnaasiumiseaduses (PGS § 67).

§ 67. Kooli arengukava

- (1) “Kooli järjepideva arengu tagamiseks koostatakse kooli arengukava. Arengukava koostatakse vähemalt kolmeks aastaks. Arengukavas määratakse kooli arengu eesmärgid ja põhisuunad.”
- (2) “Arengukava ja selle muudatused valmistatakse ette koostöös hoolekogu, õpilasesinduse, õppenõukogu ning ekspertidega koolist või väljastpoolt kooli. Arengukava kinnitab kooli pidaja või tema volitatud isik ja kooli direktor annab selle täitmisest aru kooli pidaja kehtestatud korras. Arengukava ja selle muudatused esitatakse enne kinnitamist arvamuse andmiseks kooli hoolekogule, õpilasesindusele ja õppenõukogule.”
- (3) “Kooli direktor korraldab arengukava avalikustamise kooli veebilehel.”

Nõo reaalgümnaasiumi kodulehel on saadaval 2011.–2014. aasta arengukava. See annab ülevaate Nõo hariduselu ajaloost, kuid ka praegusest hetkest. Kirjeldatakse õppetööd koolis ning mainitakse valikaineid ja huviringe. Samuti on välja toodud tulemused õppetöös, sh parimaid tulemusi näidanud õpilaste nimed. Arengueelduste osas on väga selgelt välja toodud kooli tugevad ja nõrgad küljed, kuid ka võimalikud ohud, millele tuleb tähelepanu pöörata. Arengukava põhieesmärkide juures on põhjalikult kirjeldatud koolisest juhtimist, õppe- ja kasvatustööd, kooli töökeskkonda jne, kuid mitte eriti seda, kuhu oleks võimalik areneda või mida teisiti teha. Arengukava vormistus pole ametlik: tekstisuurus on kohati liiga suur, dokumendis on üleliigseid reavaheleid, vormistus pole korrapärane. Uus arengukava, mis peaks kehtima alates aastast 2015, pole 17. mail veel kodulehel üleväl.

Noarootsi gümnaasiumi arengukava on pisut pikemaks perioodiks ehk aastateks 2011–2017. Selle vormistus on ametlikum ja korrektsem kui Nõo Reaalgümnaasiumi oma ja arengukavas on antud väga selge ülevaade kooli praegusest olukorrast igas valdkonnas. Samuti analüüsitakse arenemisvõimalusi, eesmärgi ja nende saavutamiseks vajalikke meetmeid.

Jõgevamaa gümnaasiumi arengukava on aastateks 2014–2017. Võrreldes eelmainitud koolidega on see arengukava väga lühike ja pinnapealne. Selle pikkus on vaid üks lehekülg ja selles loetletakse 5 eesmärki antud perioodiks.

Viljandi gümnaasiumi ja Läänemaa ühisgümnaasiumi kodulehtedel arengukava üleval ei ole. Telefonivestlusest LÜGi esindajaga selgus, et koolil ei olegi hetkel arengukava olemas.

3.3.3. Visioon, missioon ja põhiväärtused

Kõik riigigümnaasiumid on oma kodulehele (peamiselt arengukavasse) kooli visiooni, missiooni ja põhiväärtused kirja pannud. Mõned koolid on seda teinud väga selgelt, teised üldisemalt. Kooli missioon ja visioon võiksid olla nähtaval kohal kõigile kooli töötajatele ja külalistele, et ühine eesmärk kogu aeg silme ees oleks. Väärtuskasvatus peaks kajastuma nii kooli arengu- kui ka õppekavas, kuid tegelikult võib väärtusi välja lugeda kõigest, mis kodulehel kajastub, mitte vaid sealt, kus need konkreetselt kirja on pandud. Kodulehtedel on põhiväärtused pigem deklaratiivselt sõnastatud ja lehel ringi vaadates on silmapaistev vaid ettevõtlikkuse väärtustamine – kajastatakse õpilaste tegemisi ka õppetööväliselt.

3.3.3.1. Nõo reaalgümnaasium

Nõo reaalgümnaasiumi kodulehelt võib lugeda, et nende visioon on olla Eestis kõrgelt tunnustatud reaal- ja loodusainete süvaõppega innovaatiline, teadmisjahu ja tehnoloogiaid propageeriv gümnaasium. Nende missiooniks on olla oma tegemistes realistlik, lahendustes paindlik, võimalustes optimistlik ning kõige laiemale koostööle avatud. Kooli väärtused on välja toodud nii, et nende esimestest tähtedest moodustub sõna *nõokas*.

Kooli väärtused:

- Nõokatena hoiame kooli traditsioone ja Kalju Aigro mälestust.
- Õpime kogu elu. Õpime iseendale.
- Oleme eeskujulikud kodanikud.
- **K**okkuleppeid me ei murra.
- **A**ustame iga inimest.
- **S**aagutame edu koostöös ning ausate võtetega.

NRG kodulehe esilehel on kirjas, et Nõo reaalgümnaasiumist on saanud vabariigi üks tunnustatumaid koole tänu traditsioonidele, headele õpetajatele, kaasaegsele materiaaltehnilisele baasile ja üle vabariigi kokku tulnud headele õpilastele. Kooli õppekavas on väga olulisel kohal arvutiõpetus ning reaal- ja loodusained, ning häid oskusi neil aladel väärtustatakse kõrgelt.

3.3.3.2. Noarootsi gümnaasium

Noarootsi gümnaasiumi missioon, visioon ja väärtused on küll kodulehele kirja pandud, kuid need pole nii selged kui Nõo reaalgümnaasiumil. Kooli arengukava missiooni punkti alt võib lugeda: *"Riigikoolina võimaldab Noarootsi Gümnaasium saada oma*

huvidele ja eeldustele vastavat heatasemelist haridust õpilastele üle kogu vabariigi, mis annab noortele mitmekülgseid valikuid oma karjääri planeerimiseks ja elukestvaks õppeks”. Visioonina on konstateeritud fakti, et Noarootsi Gümnaasium on hea mainega õpilaskeskne noore inimese igakülgset arengut toetava õpikeskkonnaga kool.

Põhiväärtustena toob NG välja, et nende koolis on kõigil hea olla; on prioriteediks õpilased; saab õpilane pidevalt tagasisidet oma edusammude kohta; äratav õpetaja huvi õppimise vastu ja aitab iga õpilast, kuid õpib õpilane; toetab huvitegevus õpilase arengut; toimib koostöö igal tasandil; on kolleegid üksteist toetavad; on juhtimine demokraatlik; on kõik huvigrupid kooliga rahul. Tänu pikkadele traditsioonidele võib öelda, et ka need on Noarootsi gümnaasiumis olulisel kohal, sest Noarootsi kuningriik ja sellega kaasnev õukond on koolis esindatud olnud juba alates esimesest lennust.

Kui NRG peab eriti oluliseks häid tulemusi reaalinetes, siis NG keskendub rohkem humanitaarainetele. Kuna õppekava järgi on võimalik õppida seitset erinevat keelt, siis on ka õpilaste tulemused olümpiaadidel eriti head just keelte alal. Samuti peab kool oluliseks praktilisi teadmisi – õpilastel on võimalik osaleda keelepraktikal Rootsisis.

3.3.3.3. Viljandi gümnaasium

Viljandi gümnaasiumi visioon, missioon ja väärtused on täpsed ja defineeritud. Visiooni all kirjutatakse: *“Läbi mitmekesise ning individuaalse õppekava toetatakse õppija tervikliku maailmapildi ja adekvaatse enesehinnangu kujunemist, elus toimetulekuks vajalike pädevuste ning koostöövõime arengut, suutlikkust planeerida oma edasist haridusteed ja elukutse valikut*”. Kooli missiooni all on kirjas, et Viljandi gümnaasiumis kujundatakse motiveeritud õppijat, kes on suuteline seadma endale teadlikke õpieesmärke ning neid ellu viima.

Kooli väärtused on hoolivus enda, teiste ja ümbritseva keskkonna suhtes; demokraatlik koostöö ja professionaalne areng; avatus ja innovaativsus; ettevõtlikkus ning vastutus- ja kohusetundlikkus.

Viljandi gümnaasiumil on eraldi välja toodud võimalus, kuidas lapsevanem saab otse kodulehelt juhtkonnale kirja saata. Selline viis oma muret või rõõmu jagada on märk sellest, et kooli jaoks on olulised ka head suhted lapsevanematega. Selle kinnituseks on VGs ka lapsevanemate nõukoda, mis tegutseb koos kooli juhtkonnaga koolielu edendamise heaks.

3.3.3.4. Läänemaa ühisgümnaasium

Läänemaa ühisgümnaasium kirjutab visiooni all: „*Läänemaa Ühisgümnaasium on kaasaegse õpikeskkonnaga ja mitmekesiste valikutega maakonnakeskuse gümnaasium, mis pakub tänapäevast, ühiskonna vajadustele vastavat haridust ning jätkab õpilaste elukestvaks õppeks vajalike teadmiste, oskuste ja väärtushoiakute kujundamist*”. Missiooni juures on kirjutatud, et LÜGi on õppijate ja õpetajate isiksuse eripära arvestav arengukeskkond, mis toetab hoolivate, ennast juhtivate ning enda ja ühiskonna terviklikule arengule orienteeritud kodanike kujunemist.

LÜGi aastaraamatus on kirjas: “*Kooli eesmärgiks on aidata õpilasel koosõppimise ja kooskasvamise kaudu saada inimeseks, kellel on lisaks kvaliteetsele keskharidusele hea koostöö ja infotöötlemisoskus ning suutlikkus teha põhjendatud valikuid ja tahe ning enesekindlus oma valikud ka ellu viia*”.

Kooli väärtustena on kodulehel välja toodud koostöö, hoolivus, loovus, tervis ja elukestev õppimine. Õpilasreeglite juures on õppurile südamele pandud, et LÜGi õpilane väärtustab õppimist ja enesearendamist ning saabub kooli iga päev õigeaegselt. Õpilane peab meeles, et vanematesse inimestesse ja teistesse õpilastesse tuleb suhtuda

lugupidavalt ning väärικalt kaituda tuleb lisaks koolis veedetud ajale ka väljaspool õppehoonet.

Kooli jaoks on olulised ka traditsioonid. Kuna Läänemaa ühisgümnaasium on moodustatud kahest koolist – Haapsalu ja Läänemaa gümnaasiumist –, siis peab LÜG end traditsiooniga kooliks, kandes edasi nende kahe kooli järjepidevat gümnaasiumiharidust alates 1918. aastast.

3.3.3.5. Jõgevamaa gümnaasium

Jõgevamaa gümnaasiumi missioon on parimal viisil ellu viia riiklikult seatud hariduslikke eesmäärke. Üsna julgelt on paika pandud siht olla Eesti parim kool. Õpilase edasijõudmiseks koolitöös kasutatakse erinevaid viise, näiteks pakutakse 10. klassi alguses õpilastele toetuskursuseid põhikoolimaterjali kordamiseks ja teistest pisut andekamad õpilased saavad osaleda neile mõeldud kursustel, kus tegeletakse nendega individuaalselt, et jõuda neid huvitavates ainetes kaugemale kui õppekavas ette nähtud.

Kooli põhiväärtused on väärικus, ettevõtlikkus, hoolivus, tervis ja isamaalisus. Need väärtused on kodulehel ka pikemalt lahti seletatud, nt *“Väärικus – Olen usaldusväärne ja vastutan oma sõnade, valikute ning käitumise eest. Suhtlen inimestega avatult, sõbralikult ja viisakalt. Riietun vastavalt sündmusele”*.

3.4. Kuvandi loomine

Kodulehe üks eesmärk on ka reklaam. Põhikoolilõpetajad, kes endale gümnaasiumit valivad, külastavad kooli kodulehte, et koolist selgemat pilti saada. Suur valik vabaaineid, üritusi ja huviringe võib nii mõnegi õpilase jaoks otsustavaks saada, miks just see gümnaasium valida, ja seetõttu on hea ülevaade kooli kodulehel kindlasti

oluline. Põhjuseid, miks valida õppimiseks just nende kool, toovad välja kõik riigigümnaasiumid.

3.4.1. Üritused

Viiel riigigümnaasiumil on palju üritusi, mis on esindatud kõikides koolides. Traditsioonilistel üritustel on oma osa ka väärtushinnangute kujundamisel: kas piduliku aktusega tähistatakse emakeelepäeva ja Tartu rahulepingu aastapäeva või piirdatakse Eesti teemadest vaid Eesti Vabariigi aastapäeva aktusega? Mõni rituaalne sündmus võib toimuda ka tagurpidi-efektina. Näiteks kui Eesti Vabariigi aastapäeva aktus sisaldab palju pikki kõnesid ja on igav, siis ei pruugi see patriotismi toetada (Harro-Loit 2011: 45). Kõikide aktuste ja ürituste kohta kodulehtedel infot pole, kuid ülevaate siiski saab. Peamised üritused, mida korraldatakse kõikides riigigümnaasiumides on 1. septembri avaaktus, rebaste ristimisega seotud üritused, õpetajate päev ja jõulude tähistamine. Siiski on igal koolil ka midagi sellist, mida teistel pole.

Nõo reaalgümnaasium on välja toonud kooli traditsioonilised üritused. Nende seas on nt reaalainete süvaõppe aastapäeva tähistamine, sügisball, sõbrapäeva oksjon, kultuurinädal, antiikolümpia ja kooli missi ja misterri valimine. Lisaks nimetatutele on loetelus veel palju teisigi üritusi.

Noarootsi gümnaasiumi eripärana võib nimetada hingedepäeva tähistamist küünlavalgel luule- ja muusikahommikuga, suusalaagrit Kurgjärvel ja luciapäeva. Õpilased kuninglikust õukonnast korraldavad ka näiteks ööjalgpalli ja üritust nimega Royal Talent Night.

Viljandi gümnaasiumi kodulehel pole välja toodud ühtki traditsioonilist üritust, kuid see-eest on seal terve rida võimalusi osaleda erinevatel võistlustel. Ülevaate käesoleva

õppeaasta üritustest saab sündmustekalendrist ja nii on siiski võimalik end kõigega kursis hoida.

Läänemaa ühisgümnaasium kirjutab oma kodulehel nt Võlvi õhtust, mis on suunatud luule- ja muusikahuvilistest õpilastele. Teiste seas korraldatakse ka üritust nimega LÜGNESSEI rekordid, kus võisteldakse erinevatel aladel alates paberlennuki lennutamisest kuni sibulasõõmiseni välja. Kontsertõhtu nimega Mingi Muusika Üritus toob lavale kooli muusikud ja luulearmastajad. Esilehel on ka kalender, kust on lihtne vaadata kõiki üritusi, mis on tulemas. Tähelepanu väärivad ka erinevatele õppesuundadele korraldatavad suunapäevad. Nii käisid nt humanitaarklassid 2015. aasta jaanuaris Tallinnas televisioonipäeval ning spordi ja tervise suuna õpilased esmaabikursustel.

Jõgevamaa gümnaasiumi kodulehel pole välja toodud kindlaid iga-aastaseid üritusi, kuid on infot 2013/2014. õppeaastal toimunud ürituste kohta. Nende seas oli nt südamenädal, Anu Raua päev ja Alo Mattiisenile pühendatud muusikapäevade kontserdid. Alateema „Üritused“ all käesoleva õppeaasta üritustest ülevaadet ei ole, jooksvate uudiste all on aga toimunud sündmustest järelhõige olemas. Erinevalt „Ürituste“ alateemast on uuendatud alateemat „Projektid“, kuna sel õppeaastal on osa võetud erinevatest noortevahetustest ja -seminaridest.

3.4.2. Huviringid

NRG nimetab huviringidena nt segakoori ja rahvatantsurühma, erinevaid treeninguid sportimiseks, mälumängu, robotikat ja väitlusringi.

NG toob välja treeningud korvpallis, võrkpallis ja saalihokis. Infot teiste huviringide kohta kodulehelt ei leia, kuid arvatavasti on neid siiski rohkem.

VG kodulehel on välja toodud pikk loetelu erinevatest huviringidest, millest osa võttes saab õpilane vajaliku arvu vabaaineid arvestatud. Nende seas on traditsioonilised segakoor ja koolileht, kuid ka palju erinevaid võõrkeeli, teatri- või balletistuudio jne. LÜG nimetab huviringidena rahvatantsu ja noortekoori, instrumentaal-vokaalansamblit, draamaringi, koolilehte ja võrkpallitreeningut. Huviringide loendit kaunistavad ka pildid vastava ringi tegevusest.

JG huviringide valik on samuti lai. Esindatud on koorilaul ja rahvatants, kuid lisaks neile võib välja tuua ka nt meediaringi, väitluse või teatri Liblikapüüdjad.

3.4.3. Valikained

Nõo reaalgümnaasiumi õpilased saavad valikainena võtta ainet „Õppides loon ennast“ ja erinevaid olümpiaadikursuseid. Samuti on valikus segakoor, kuid see eeldab vähemalt kahel õppeaastal kooris kaasa löömist. Pakutakse veel palju teisigi aineid, mis suuremas osas on reaalsuunaga. Olemas on ka kirjandi- ja karjääriõpetus. Lisaks arvestatakse valikainena ka kõrgkoolide korraldatud kursusi, milles gümnaasistid osaleda saavad.

Viljandi gümnaasiumil on kodulehel välja toodud pikk loetelu erinevaid vabaaineid, mis korraga on ka huviringid. Näiteks pakub kool hääleseadet, Hiina tervislikku võimlemist ja riigikaitset.

Läänemaa ühisgümnaasiumil on selgelt välja toodud 9 valikainet, nende seas nt soome keel, eetika ja astronoomia.

Jõgevamaa gümnaasiumi valikainete loetelu on samuti pikk. Pakutakse mitut erinevat võõrkeelt, kuid ka nt matemaatikat, programmeerimist ja kirjandust. Juunikuus on võimalik osaleda ka valikkursustel, mis toimuvad nädal aega peamiselt väljaspool kooli. Valikus on nt matkamise alused, joonistamiskursused ja iluteenindus.

Noarootsi gümnaasium pole oma kodulehel valikaineid maininud.

3.4.4. Pildid

Piltide kasutamine on osa imidžiloomest. Internet on populaarne koht info otsimiseks tihti just piltide pärast, sest need aitavad saada ettekujutluse, mis ainult teksti abil ei pruugi alati tekkida. Tulevasele õppijale on pildivalik kõitev ja kuna öeldakse, et pilt ütleb rohkem kui tuhat sõna, siis on ka koolide kodulehtedel tavaliselt olemas galerii.

Nõo reaalgümnaasiumi koduleht on piltide poolest vaene. Terve kodulehe peale on vaid üks pilt, see on näha avalehel ja kujutab koolimaja.

Noarootsi gümnaasiumi kodulehel on pilte palju. Menüüs on olemas lausa eraldi valik nimega Galerii, kuhu klõpsates avaneb valik pilte erinevatest üritustest nii käesoleva õppeaasta kui ka varasemate aastate kohta. Lehel liikudes on pilte koolist ja õpilastest näha peaaegu kogu aeg. Olemas on ka klassipildid ja seda mitte ainult praeguste õpilaste, vaid ka vilistlaste nimekirjade juures.

Viljandi gümnaasiumi galerii on samuti suur. Pildimaterjali on erinevate ürituste ja sündmuste kohta, kuid olemas on ka ülevaade koolimaja ehitusprotsessist. Lisaks fotodele on üleval ka videod. Kodulehel on peaaegu kogu aeg näha vähemalt üks pilt.

Läänemaa ühisgümnaasiumil on samuti eraldi koht, kust on võimalik toimunud üritustest piltide abil muljet saada. Pilte pole küll väga palju, kuid need on siiski olemas ja kodulehel ringi liikudes on mõnes kohas veel lisapilte, mis mingit uudist või sündmust kirjeldavad.

Jõgevamaa gümnaasiumi pildigalerii on eeskujulik ja kajastab paljusid sündmuseid. Nii nagu Viljandi gümnaasiumil, on ka Jõgeva gümnaasiumil üleval videod.

3.5. Õpilaste tunnustamine

Kuigi õpilaste tunnustamise tingimused ja kord on seadusega reguleeritud ja hõlmab endas kiituskirjade ja medalitega tunnustamist, on igal koolil ka õppeaasta jooksul võimalus erinevatel viisidel tublidele õpilastele tähelepanu juhtida.

Nõo reaalgümnaasiumis antakse igal aastal välja autasud, mille saajad selgitatakse välja nii õpilaste hulgas toimunud küsitluse alusel kui direktsiooni ja ainenõukogu otsusel. Välja kuulutatakse aasta õpilane, aasta tegija huvitöös, aasta nais- ja meessportlane, aasta tegija olümpiaadidel ja aasta organisaator. Samuti on auasi saada valituks kooli tule või lipu kandmisel. Erinevate võistluste ja konkursside saavutuste kohta lisatakse uudisnupuke, mis ilmub ka kodulehe avalehel. Samuti on kodulehel olemas kokkuvõtlik ülevaade eelmiste õppeaastate tulemuste kohta.

Noarootsi gümnaasiumi õpilaste tunnustamine kodulehel on pigem tagasihoidlik. Leidub paar uudist, kus kirjutatakse sellest, kes nt inglise keele olümpiaadist osa võttis ja kes parima tulemuse saavutas. Kool on enda ümber asutanud Noarootsi Kuningriigi, mis pakub õpilastele ja nende juhendajatele huvitavat ja külluslikku elu. Kuningriik tähendab ka kuninglikku õukonda, kuhu valitakse vaid õpilased, kes on millegagi silma paistnud. Kodulehel on õukonna kohta kirjas, et „nad on alati ära teeninud õukonnas olemise rohkem kui teised. Seda siis nende erilise, aktiivsuse, silmapaistvuse või annete pärast”.

Viljandi gümnaasiumi õpilased võivad rõõmustada, sest kui mõnel olümpiaadil või konkursil hästi läheb, siis see ei jää märkamata ka võõrale kodulehekülastajale. Käesoleva õppeaasta saavutusteks on lausa eraldi alateema, kus kõik võistlused ja häid

kohti saavutanud õpilased on selgesti kirjas. Samuti on võimalik näha varasemate aastate saavutusi ja parimaid ainetundjaid. Lisaks sellele on kodulehel välja toodud kõik õpilased, kes on lõpetanud kooli medaliga.

Ka Läänemaa ühisgümnaasiumi kodulehel on õpilaste saavutused välja toodud. Nagu teistelgi koolidel, on ka siin kajastatud nii erinevad olümpiaadid kui ka näiteks spordivõistlused või muud ettevõtlikele noortele suunatud konkursid. Olemas on nii käesoleva kui eelmise õppeaasta tunnustused.

Jõgevamaa gümnaasiumis on õpilaste tänamine ja tunnustamine samuti aukohal. Kodulehel on olemas direktori käskkirjad olümpiaadide ja võistluste heade tulemuste kohta. Lisaks tavapärasele tunnustamisele on olemas eraldi nupuke tänamiste jaoks. See on koht, kus tänatakse õpilasi võistlustel osalemise eest, kuid samuti nt doonoripäeval vms osalenuid.

Kokkuvõte

Bakalaureusetöö eesmärk oli anda ülevaade kodulehest kui tekstist. Kirjeldati riigigümnaasiumide (Nõo Realgümnaasium Noarootsi Gümnaasium, Viljandi Gümnaasium, Läänemaa Ühisgümnaasium, Jõgevamaa Gümnaasium) kodulehete ülesehitust, seal kajastatavat infot ja viise, kuidas koolid end võimalikult heast ja huvitavast küljest näidata püüavad. Samuti puudutati väärtuste teemat, kuna väärtuskasvatus käib käsikäes teadmiste edastamisega. Võib öelda, et kuigi kõik koolid on kodulehel oma põhiväärtused sõnastanud, siis kodulehte uurides jäävad need pigem vaid sõnadeks ja nende väärtuste edendamine toimub rohkem igapäevases koolielus ega kajastu kodulehtedel.

Kodulehte võib külastada igaüks, eesmärgiks tavaliselt info otsimine. Uuritud koolide kodulehtedelt võib leida vastused peaaegu igale kooli puudutavatele küsimusele: kajastatakse tegemisi igapäevases koolielus, antakse ülevaade üritustest, tunnustatakse erinevatel konkurssidel osalenuid, edastatakse uudiseid, enamjaolt on üleval pildigalerii ja mõnel juhul isegi videod, avalikud on koolielu puudutavad dokumendid, nimekiri valikainetest ning erinevatest huviringidest.

Kõigi viie riigigümnaasiumi koduleht on piisavalt selge ja hästi üles ehitatud, et sealt lühikese ajaga end huvitav informatsioon kätte saada. Peamiseks miinuseks võib pidada seda, et mõne kodulehe avaleht on pisut liiga kirju ja esmapilgul vajab silm sellega natuke harjumist. Ka kohustuslikud dokumendid on enamjaolt üleval, erandiks on Läänemaa Ühisgümnaasium ja Viljandi Gümnaasium, kelle kodulehelt puuduvad arengukavad.

Uuritud koolide kodulehed on huvitavad ja loovad endast kuvandi kui meeldivast koolist, kus on hea õppida ja kus põhikoolilõpetaja oma haridusteed jätkata tahaks. Loodetavasti need koolid ongi nii head, kui kodulehete järgi näib.

Summary

This thesis studied what kind of text is a website and what does a good website look like. Everybody can visit different organizations' homepages and it is important that when one is browsing homepage even for the first time, he/she still understands it quickly and finds information he/she is looking for. It means a good website is clear, easy to understand and attractive at the same time.

The objective was to examine Estonian state high schools' homepages. There are five of them: Nõo Realgümnaasium, Noarootsi Gümnaasium, Viljandi Gümnaasium, Läänemaa Ühisgümnaasium and Jõgevamaa Gümnaasium. This thesis describes each of the homepages and points out what those schools are writing there and how they try to leave a good impression for the visitors. Another objective was to find out how do the fundamental values reflect on schools' websites.

On the basis of browsing schools' homepages we can say that fundamental values are written down, but they do not really reflect in the website, hopefully more in daily life at school. Almost all the statutory documents are available, except development plans for Läänemaa Ühisgümnaasium and Viljandi Gümnaasium. All schools have clear and attractive homepages, mostly with an excellent gallery with pictures, and they offer a lot for their students. Schools organize different interesting events, offer many option subjects and extracurricular activities. Students who are looking for a great school to continue their education might probably consider to choose one of the Estonian state high schools, because their homepages create a good image of themselves.

Kirjandus

Allen, Graham 2011. Intertextuality. Second edition. London, New York: Routledge.

Bachmann, Talis 2009. Reklaamipsühholoogia. Tallinn: Ilo.

Boardman, Mark 2005. The language of websites. Routledge.

Crystal, David 2001. Language and the internet. Cambridge: Cambridge University Press.

ES 2012 = Eesti Statistika; <https://statistikaamet.wordpress.com/2012/12/29/eestis-on-internetikasutajate-osatahtsus-veidi-suurem-kui-euroopas-keskmiselt/>. Vaadatud 27.04.2015

Garrett, Jesse James 2003. The elements of user experience. User-centered design for the web. American Institute of Graphic Arts.

Harro-Loit Halliki 2011. Väärtusarenduse analüüs – miks ja kuidas? Tartu: Eesti Keele Sihtasutus.

Haydon, Graham 2006. Values in Education. London: Continuum.

Heartfield, John 2004. Make your small business website work. Easy answers to content, navigation, and design. Rockport Publishers.

HM = Haridus- ja teadusministeerium;

<http://www.hm.ee/index.php?popup=download&id=12350>. Vaadatud 29.04.2015

Karbo, Michael B. 2004. Koduleheküljed. Tee ise. Egmont Estonia.

Kasik, Reet 2007. Sissejuhatus tekstiõpetusse. Tartu: Tartu Ülikooli Kirjastus.

Kasik, Reet 2008. Uudistekstide struktuur ja keelekasutus. Tekstid ja taustad V. Meediatekstide keelekasutus ja selle sotsiokultuurilised taustad. Tartu: Tartu Ülikooli Kirjastus, lk 46–64.

Landow, George P. 1994. Hyper/Text/Theory. Baltimore, London: University Press.

Landow, George P. 1997. Hypertext 2.0. Being a revised, amplified edition of Hypertext: The convergence of contemporary critical theory and technology. University Press.

Lilles, Laura. Valk, Pille 2009. Õpetajate vaated väärtuskasvatusele. Koost. Sutrop, Margit. Valk, Pille. Velbaum, Katrin. Väärtused ja väärtuskasvatus. Valikud ja võimalused 21. sajandi Eesti ja Soome koolis. Tartu: Eesti Keele Sihtasutus. lk 435–456

Linntam, Alo 2001. Interneti kodulehekülje tegemine. Tallinn: Külims.

Luik, Erti 2008. E-turunduse alused. Tallinn: E. Luik.

Myers, Greg 2010. Discourse of blogs and wikis. London: Continuum.

Nielsen, Jakob 1995. Multimedia and hypertext. The internet and beyond. London: Academic Press.

Parve, Kaur 2009. Tuumajaam Eestisse – kas „jah“ või „ei“? Õpetajate Leht, 06.11.2009.

PGS = Põhikooli- ja gümnaasiumiseadus. Riigi Teataja 2010;
<https://www.riigiteataja.ee/akt/111032015016>.

Praust, Valdo 1997. Infoühiskonna aabits. Tallinn: Avita.

Põder jt = Koost. Põder, Märt. Sutrop, Margit. Valk, Pille 2009. Väärtused, iseloom ja kool. Väärtuskasvatuse lugemik. Tartu: Eesti Keele Sihtasutus.

RÕK = Põhikooli ja gümnaasiumi riiklik õppekava. Riigi Teataja 2002;
<https://www.riigiteataja.ee/akt/802290>.

Schihalejev, Olga. Pevkur, Aive 2010. Väärtuskasvatuse mudelit otsimas. Koost. Luisk, Ülle. Läbivad teemad õppekavas ja nende rakendamine koolis.
<http://digar.nlib.ee/digar/show.action?id=55789>. lk 152–189.

Shore, Susanna, Anne Mäntynen 2006. Genre – tekstilaji. Toim Anne Mäntynen, Susanna Shore, Anna Solin. Helsinki: Suomalaisen Kirjallisuuden Seura.

Sutrop, Margit 2009. Väärtused ja haridus ühiskondlikus kontekstis. Koost. Sutrop, Margit. Valk, Pille. Velbaum, Katrin. Väärtused ja väärtuskasvatus. Valikud ja võimalused 21. sajandi Eesti ja Soome koolis. Tartu: Eesti Keele Sihtasutus. lk 50–67.

Riigigümnaasiumide kodulehed

Jõgevamaa Gümnaasium <http://jogevagymn.kovtp.ee/uldinfo>

Läänemaa Ühisgümnaasium <http://www.lyg.edu.ee/>

Noarootsi Gümnaasium <http://www.ng.edu.ee/>

Nõo Reaalgümnaasium <http://nrg.tartu.ee/>

Viljandi Gümnaasium <http://www.viljandigymnaasium.edu.ee/kodu/>

Lihtlitsents lõputöö reprodutseerimiseks ja lõputöö üldsusele kättesaadavaks tegemiseks

Mina, Birgit Kerb, sündinud 01.01.1993,

1. annan Tartu Ülikoolile tasuta loa (lihtlitsentsi) enda loodud teose „Kooli koduleht kui kuvandiloome riigigümnaasiumide kodulehtede näitel“,

mille juhendaja on Kersti Lepajõe,

- 1.1.reprodutseerimiseks säilitamise ja üldsusele kättesaadavaks tegemise eesmärgil, sealhulgas digitaalarhiivi DSpace-is lisamise eesmärgil kuni autoriõiguse kehtivuse tähtaja lõppemiseni;
  - 1.2.üldsusele kättesaadavaks tegemiseks Tartu Ülikooli veebikeskkonna kaudu, sealhulgas digitaalarhiivi DSpace'i kaudu kuni autoriõiguse kehtivuse tähtaja lõppemiseni.
2. olen teadlik, et punktis 1 nimetatud õigused jäävad alles ka autorile.
  3. kinnitan, et lihtlitsentsi andmisega ei rikuta teiste isikute intellektuaalomandi ega isikuandmete kaitse seadusest tulenevaid õigusi.

Tartus 22.05.2015